

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

Republica Moldova, MD- 2068, Chișinău, str. A. Russo, 1
E-mail: office@competition.md, www.competition.md

DECIZIE mun. Chișinău

din 15.08.2024

Nr. ASO-24

Plenul Consiliului Concurenței,
acționând în temeiul art. 41 al Legii concurenței nr. 183/2012, art. 10 alin. (2) lit. b) al Legii cu privire la ajutorul de stat nr. 139/2012, Hotărârii Parlamentului privind numirea în funcție a unui membru și președinte al Plenului Consiliului Concurenței nr. 33 din 17.02.2022, Hotărârii Parlamentului privind numirea în funcția de vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței nr. 380 din 07.12.2023, Hotărârii Parlamentului privind numirea în funcția de membru al Plenului Consiliului Concurenței nr. 382 din 07.12.2023, Hotărârea Parlamentului privind numirea în funcția de vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței nr. 210 din 31.07.2024 și Hotărârii Parlamentului privind numirea în funcția de membru al Plenului Consiliului Concurenței nr. 211 din 31.07.2024,
analizând notificarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului privind Programul de stimulare a investițiilor „373” aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 351/2023, materialele acumulate și nota examinatorului

A CONSTATAT:

1. La data 19.06.2024, prin Sistemul informațional automatizat „Registrul Ajutoarelor de stat” a parvenit notificarea nr. 00922 de la Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (în continuare - ODA), cu privire la măsura de sprijin acordată în temeiul Programului de stimulare a investițiilor „373” aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 351/2023, cu anexarea formularului general și special de notificare a ajutorului de stat.
Întrucât formularul de notificare nu era complet a fost organizată la data de 27.06.2024 o ședință consultativă cu reprezentanții ODA și a fost remisă scrisoarea Consiliului Concurenței nr. ASO-07/103-974 din 01.07.2024 privind solicitarea completării/corectării formularelor de notificare. ODA a remis formularele de notificare la data de 05.07.2024.

2. Notificarea nr. 00922 a devenit efectivă la data de 05.07.2024, fapt despre care ODA a fost informată prin scrisoarea Consiliului Concurenței nr. ASO-07/114-1074 din 15.07.2024.
3. În vederea asigurării transparenței în procesul decizional, în conformitate cu art. 18 alin. (1) din Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, comunicatul cu privire la notificarea care a devenit efectivă a fost plasat pe site-ul web oficial al autorității de concurență la data de 09.07.2024, pentru obținerea observațiilor și punctelor de vedere. Observații și puncte de vedere, la momentul finalizării notei examinatorului, nu au parvenit.

I. BAZA LEGALĂ

- a) Legea cu privire la ajutorul de stat nr. 139/2012
- b) Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179/2016
- c) Hotărârea Guvernului nr. 487/2022 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
- d) Hotărârea Guvernului nr. 709/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii
- e) Hotărârea Guvernului nr. 94/2023 privind aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei
- f) Hotărârea Guvernului nr. 351/2023 pentru aprobarea Programului de stimulare a investițiilor „373”
- g) Hotărârea Guvernului nr. 327/2024 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea accesului la finanțe pentru IMM-uri)
- h) Manualul operațional al Programului de stimulare a investițiilor „373”, Versiunea 2.0 aprobat de Consiliul I.P. „Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului” în versiunea de la data de 17.06.2024, aprobată prin Proces-verbal nr. 12.

II. BENEFICIARIII MĂSURILOR DE SPRIJIN

4. În sensul art. 3 al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, beneficiar al ajutorului de stat este orice persoană fizică sau juridică independentă, angajată în activitate economică ce constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață.
5. ODA a notificat că prin Programul de stimulare a investițiilor „373” (în continuare – *Programul „373”*) vor fi acordate măsuri de sprijin întreprinderilor mici și mijlocii din toate sectoarele economiei naționale prin intermediul entităților financiare partenere (în continuare – *EFP*).

6. EFP-urile sunt bănci licențiate de BNM, care au semnat un contract de colaborare cu ODA. Potrivit informației prezentate de ODA, toate băncile licențiate din Moldova sunt EFP-uri în cadrul Programului „373”.¹
7. Beneficiarii măsurii de ajutor – întreprinderi mici și mijlocii (în continuare – IMM) vor fi selectați în conformitate cu criteriile de eligibilitate stabilite în Hotărârea de Guvern nr. 351/2023 și Manualul Operațional al Programului „373”.
8. Pct. 15 al Programului „373” prevede criteriile și condițiile cumulative pe care trebuie să le întrunească un beneficiar IMM:
 1. Este înregistrat în Registrul de stat al unităților de drept din Republica Moldova și nu este în proces de insolvență, reorganizare sau lichidare.
 2. Este clasificat în condițiile prevăzute de Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii și nu cade sub incidența art. 12 alin. (3) ce prevede: a) întreprinderile care dețin o poziție dominantă pe piață, fapt constatat de autoritatea competentă; b) întreprinderile în al căror capital social cota membrului fondator care nu este întreprindere micro, mică și mijlocie depășește 25%, cu excepția organizațiilor necomerciale; c) întreprinderile importatoare de mărfuri supuse accizului; d) companiile fiduciare și companiile de asigurare; e) organismele de plasament colectiv; f) băncile; g) organizațiile de creditare nebanară, asociațiile de economii și împrumut; h) lombardurile și unitățile de schimb valutar, altele decât băncile; i) întreprinderile din domeniul jocurilor de noroc; j) fondurile de pensii facultative; k) întreprinderile la care controlul de stat a evidențiat repetat aceleași încălcări ale legislației.
 3. Nu are beneficiari efectivii înregistrați și/sau rezidenți ai jurisdicțiilor care nu implementează standardele internaționale de transparență stabilite conform actelor normative ale BNM, precum și ale Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.
 4. Respectă cerințele privind protecția mediului stabilite în Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, precum și actele normative subordonate acesteia;
 5. Destinația creditului investițional nu se încadrează în domeniile de activitate: *C. Industria prelucrătoare* (pentru băuturi alcoolice, produse din tutun, pesticide și alte produse agrochimice, explozivi, armament și muniție, vehicule militare de luptă, baterea monedelor), *G. Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor*, *K. Activități financiare și asigurări*, *L. Tranzacții imobiliare*, *O. Administrație publică și apărare, asigurări sociale obligatorii*, *R. Artă, activități de recreere și de agrement*, *U. Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale*.
 6. Nu are restanțe față de bugetul public național la data solicitării creditului.

¹ <https://373.gov.md/>

7. Creditul investițional solicitat la data acordării corespunde criteriilor de clasificare „Standard”, „Supravegheat” sau care a fost clasificat în categoria „Substandard” ca efect al prelungirii și/sau al renegocierii, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al BNM nr. 231/2011.
 8. Deține un plan de afaceri și/sau proiecții financiare care să demonstreze fezabilitatea și impactul potențial al proiectului investițional, confirmate de către entitatea financiară parteneră.
 9. Confirmă o contribuție proprie de cel puțin 10% din valoarea proiectului investițional propus spre finanțare, sub formă de mijloace bănești (valori monetare) și/sau echivalentul valorii imobilizărilor corporale și/sau necorporale, utilizate pentru implementarea proiectului investițional.
 10. La data solicitării creditului, nu deține depozite bancare la termen generatoare de dobândă, precum și alte investiții financiare sub forma obligațiunilor sau valorilor mobiliare de stat în mărimea ce depășește valoarea minimă a contribuției proprii stabilite.
 11. În cazul solicitării creditului investițional, inclusiv în scopul procurării terenului aferent – prețul acestui teren nu va depăși 50% din valoarea proiectului investițional solicitat spre finanțare.
9. Numărul total estimat al beneficiarilor Programului „373” este de cca 900 IMM-uri².

III. DESCRIEREA MĂSURII DE SPRIJIN

10. Programul de stimulare a investițiilor „373” aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 351/2023 are drept scop asigurarea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii. Implementarea acestuia este sarcina ODA. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și ODA au lansat acest program la data de 22.06.2023. La momentul lansării Programului „373”, acesta a constituit o schemă de minimis, care prin Hotărârea de Guvern nr. 327/2024 a fost modificată. Modificările aprobate se referă, inclusiv la majorarea sumei maxime care poate fi acordată unui beneficiar.
11. ODA a notificat măsura de sprijin ce prevede compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale oferite de către bănci.
12. Măsura de sprijin se realizează prin intermediul Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică (în continuare – *FACEM*), în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 94/2023. Conform pct. 8 al Regulamentului cu privire la activitatea FACEM, este organizat sub forma unei subdiviziuni interne în cadrul ODA, fără personalitate juridică distinctă.

² pct. 28 al Formularului general de notificare a ajutorului de stat

- 13.**În temeiul pct. 41 al regulamentului menționat, mijloacele financiare ale FACEM se constituie, se obțin sau se acumulează din alocările de la bugetul de stat, mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), veniturile obținute din creditare și recreditare (comisioane și dobânzi), uzufructul obținut din investirea mijloacelor financiare disponibile și din alte surse legale.
- 14.**Întrucât Programul „373” este în desfășurare, acesta a parcurs etapa de atragere a EFP-urilor. A fost deja menționat la **pct. 6** că toate băncile din Republica Moldova sunt EFP-uri în cadrul Programului „373”.
- 15.**ODA suspendă dreptul EFP de a include credite noi și poate exclude EFP, în cazul în care intervine una din circumstanțele prevăzute de pct. 9 al Hotărârii de Guvern nr. 351/2023 sau nu îndeplinește obligațiile contractuale:
- nerespectarea obligației de prezentare a rapoartelor;
 - nerespectarea cererii depuse de ODA privind rambursarea mijloacelor financiare transferate de către ODA în contul special, precum și mijloacele financiare care au fost alocate de către EFP către beneficiari cu încălcarea prevederilor Programului „373”, Manualului operațional și a contractului de colaborare;
 - acordarea creditelor cu încălcarea prevederilor Programului „373” și a Manualului operațional;
 - constatarea de către ODA a aplicării neuniforme de către EFP a ratei dobânzii anuale pentru creditele acordate;
 - constatarea de către ODA a încălcărilor grave sau repetate a prevederilor contractului de colaborare;
 - alte încălcări ale Programului „373” și a Manualului operațional care lezează drepturile solicitanților și beneficiarilor.³
- 16.**Beneficiarul – IMM depune cererea de acordare a creditului direct la EFP împreună cu actele necesare pentru analiza creditului în conformitate cu politicile și reglementările interne ale EFP. EFP urmează să verifice întrunirea criteriilor de eligibilitate în care scop colectează de la beneficiar și/sau alte surse disponibile informațiile/documentele prezentate de beneficiar⁴.
- 17.**În temeiul contractului de credit EFP nu percepe de la beneficiar comisioane pentru procesarea cererii de credit și de administrare a creditului, pentru rambursarea anticipată sau orice alte plăți adiționale, cu excepția unui comision unic la acordarea creditului, care nu poate depăși 0,5% din valoarea creditului.
- 18.**În temeiul pct. 7 al Programului „373”, creditul investițional este acordat unui IMM pentru:
- a) procurarea de mijloace fixe, echipamente și utilaje, inclusiv servicii și cheltuieli logistice, de instalare, de calibrare, de punere în funcțiune și de

³ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 9-10, pct. 31-32

⁴ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 10, pct. 36-39

certificare a echipamentelor și/sau a utilajelor procurate în cadrul proiectului investițional solicitat, precum și pentru procurarea materiei prime și/sau a materialelor necesare procesului de producere/prestare a serviciilor a căror valoare nu va depăși 30% din valoarea proiectului investițional solicitate spre finanțare;

- b) construcția și/sau reconstrucția/reparația rețelei ingineresti pentru punerea în funcțiune a echipamentelor și a utilajului în cadrul proiectului investițional;
- c) procurarea, construcția și/sau reconstrucția/reparația imobilelor/spațiilor, inclusiv auxiliare, cu terenurile aferente, pentru activitățile legate de implementarea proiectului investițional;
- d) procurarea tehnologiilor digitale și a programelor informatice pentru activități legate de implementarea proiectului investițional.

19. Conform pct. 16 al Programului „373”, nu sunt eligibile spre compensare, dobânzile aferente creditelor investiționale utilizate pentru finanțarea:

- a) costurilor de bunuri și servicii ori a cotei-părți a acestora finanțate din resursele recreditare de stat;
- b) oricăror tipuri de pierderi, inclusiv a pierderilor aferente operațiunilor de schimb valutar;
- c) recreditării costurilor de leasing, a creditelor, inclusiv a dobânzilor și a comisioanelor aferente;
- d) costurilor de arendă sau locațiune a spațiilor/terenurilor;
- e) cheltuielilor administrative și a activelor circulante, cu excepția materiilor prime și a materialelor necesare procesului de producere/prestării serviciilor, conform noțiunii „credit investițional”, definite la pct. 7;
- f) cheltuielilor de remunerare a personalului, cu excepția cheltuielilor de remunerare a personalului implicat în construcția și/sau reconstrucția/reparația imobilelor/spațiilor, inclusiv auxiliare și/sau instalarea, punerea în funcțiune a echipamentelor/utilajelor/tehnologiilor digitale/programelor informatice;
- g) achiziției autoturismelor destinate transportului de până la 7 persoane;
- h) achiziției și/sau construcției imobilelor cu destinație locativă sau administrativă, în conformitate cu manualul operațional;
- i) achiziției terenurilor, cu excepția terenurilor aferente, și terenului a cărui preț depășește 50% din valoarea proiectului investițional;
- j) cheltuielilor cu privire la impozite și taxe, care nu sunt incluse în valoarea imobilizărilor corporale și/sau necorporale, precum și a contribuțiilor, amenzilor, penalităților și altor plăți obligatorii la bugetul public național;
- k) producției și/sau comercializării de armament, muniții, explozibil, a industriei tutunului sau a jocurilor de noroc și a pariurilor;
- l) bunurilor și/sau a lucrărilor subvenționate din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru stimularea accesării creditelor investiționale sau pentru mijloace circulante.

- 20.**EFP poate include în Programul „373” credite noi care respectă criteriile de eligibilitate atât în cadrul unui proiect investițional nou, cât și a unui aflat în derulare. Credite noi cu destinația refinanțării creditelor investiționale acordate și incluse anterior în Programul „373” de către un alt EFP sunt incluse dacă la data semnării contractului de credit privind refinanțarea sunt respectate toate criteriile de eligibilitate⁵.
- 21.**În temeiul pct. 17 și 18 ale Programului „373” este prevăzută compensarea dobânzilor la creditele investiționale eligibile cu o maturitate de cel puțin 3 ani, dar nu mai mult de 7 ani de la data acordării primei tranșe a creditului, iar dobânda calculată conform contractului de credit și achitată de beneficiar nu va depăși 3% anual – pentru creditele acordate în valută străină și pentru creditele atașate la valuta străină și 7% anual – pentru creditele acordate în monedă națională. Maturitatea creditului este convenită de beneficiar cu EFP, conform politicii sale proprii.
- 22.**În conformitate cu pct. 23 al Programului „373” expunerea maximă continuă nu poate depăși 40 mil. lei, iar potrivit pct. 19 este prevăzută și o perioadă de grație aplicată de EFP la rambursarea sumei principale a creditului ce nu poate depăși 3 ani.
- 23.**Potrivit pct. 27 al Programului „373” atât la momentul acordării creditului, cât și pe durata de valabilitate a contractului de credit, rata maximă anuală a dobânzii aplicată de către EFP este echivalentă cu:
- 1) *pentru creditele acordate în monedă națională* – suma următoarelor componente:
 - a) rata medie ponderată a dobânzilor la depozitele noi atrase în monedă națională cu termenul de la 6 la 12 luni, total pe sectorul bancar;
 - b) marja aplicată de EFP egală cu cel mult 6 puncte procentuale;
 - 2) *pentru creditele acordate în valută străină* – suma următoarelor componente:
 - a) rata medie ponderată a dobânzilor la depozitele noi atrase în valută străină cu termenul de la 6 la 12 luni, total pe sectorul bancar;
 - b) marja aplicată de EFP egală cu cel mult 4 puncte procentuale.
- 24.**Ratele medii ponderate ale dobânzilor menționate sunt calculate și publicate de BNM. Totodată, ține de responsabilitatea ODA să revadă și să publice o dată la 3 luni ratele de referință.⁶ Astfel, marja aplicată de EFP este parte a ratei contractuale a dobânzii, aplicată suplimentar ratei de referință⁷.
- 25.**EFP nu poate majora marjele menționate mai sus pe toată durata de valabilitate a creditului. În temeiul pct. 30 al Programului „373”, EFP asigură aplicarea unei rate anuale a dobânzii ce corespunde ratelor medii aplicate de către EFP pentru creditele acordate IMM-urilor în afara Programului, în condiții și în termenele

⁵ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 11, pct. 45-46

⁶ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 13-14, pct. 62-64

⁷ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 7, pct. 13)

similare. Totodată în temeiul pct. 31, dacă la o revizuire a ratei anuale a dobânzilor de către EFP mărimea ratei dobânzii compensate depășește 7% la creditele în monedă națională și 4% la creditele în valută străină, diferența este aplicată suplimentar ratei dobânzii specificate la pct. 17 din Programul „373” și este suportată de către beneficiar.

26.EFP se conduce de politica sa internă în ceea ce ține de cerințele de gaj asupra creditului acordat în cadrul Programului „373” și decide cu privire la gajarea/ipotecarea bunurilor care urmează a fi procurate/construite din contul mijloacelor financiare a creditului acordat. De asemenea, EFP stabilește condițiile pentru obținerea fidejusiunii din partea fondatorilor/asociațiilor sau administratorilor beneficiarului, respectând următoarele condiții:

- 1) în ceea ce privește gajul, EFP nu acceptă depozite bancare, obligațiuni sau valori mobiliare de stat, precum și alte investiții financiare generatoare de dobândă;
- 2) până la rambursarea integrală a creditului, beneficiarul nu are dreptul să înstrăineze sau să transmită în folosință, sub nicio formă, bunurile procurate/construite din contul mijloacelor financiare a creditului acordat⁸.

27.Odată cu stingerea integrală a sumei principale a creditului și/sau excluderea din Programul „373” a contractului acordarea compensației este stopată⁹.

28.Excluderea din Programul „373” a creditului este efectuată de ODA dacă se constată una din următoarele circumstanțe:

- 1) mijloacele financiare primite de beneficiar de la EFP în temeiul contractului de credit au fost utilizate contrar destinației sau proiectul investițional finanțat se încadrează în domeniile de activitate neeligibile;
- 2) activitatea beneficiarului se încadrează în categoria de întreprinderi ce nu beneficiază de instrumentele de susținere a IMM-urilor definite la art. 12 alin. (3) din Legea nr. 179/2016;
- 3) furnizarea de către beneficiar a informațiilor false sau neveridice, care au condus la plata unor compensații, beneficiarul nefiind îndreptățit să le primească;
- 4) valoarea compensațiilor care urmează a fi acordate beneficiarului depășește pragul ajutorului de minimis stabilit prin Legea nr.139/2012 cu privire la ajutorul de stat, dacă un astfel de eveniment se produce până la 31.07.2024 conform prevederilor pct.6 din Hotărârea Guvernului nr. 327 din 08.05.2024;
- 5) valoarea cumulativă a compensațiilor alocate pentru beneficiar a fost/este cumulată cu alt ajutor de stat și/sau cu alte finanțări care vizează aceleași costuri eligibile, dacă asemenea cumul depășește intensitatea ajutorului de

⁸ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 11, pct. 48

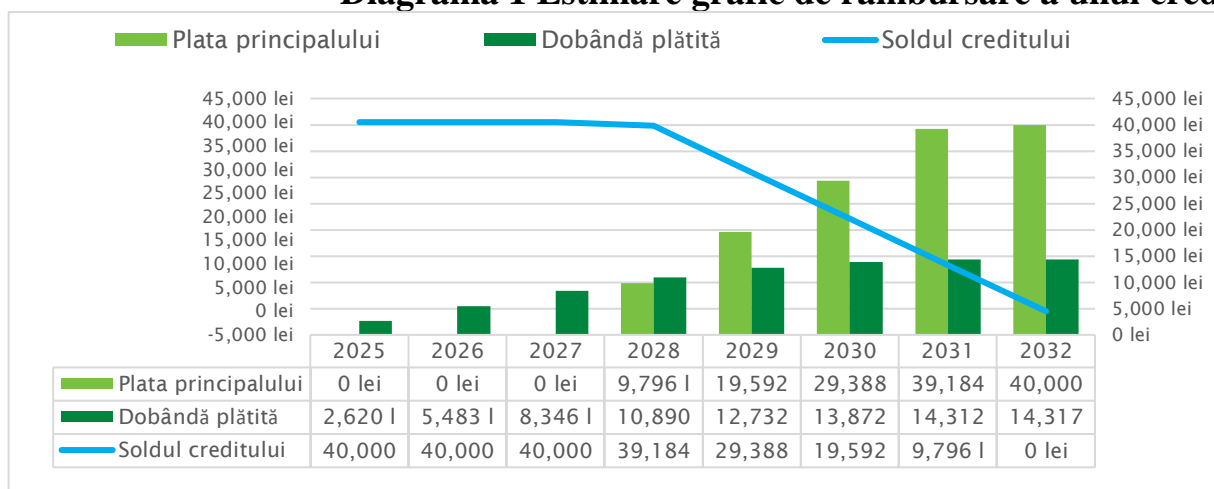
⁹ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 15, pct. 80

- stat, aceasta fiind stabilită conform prevederilor actelor normative adoptate de Consiliul Concurenței și Legea nr.139/2012 cu privire la ajutorul de stat;
- 6) încălcarea de către beneficiari a condițiilor, inclusiv a legislației de mediu în conformitate cu prevederile Legii nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, precum și actele normative subordonate acesteia¹⁰.
- 29.**EFP va exclude contractul de credit, notificând ODA în cel mult 5 zile de la survenirea unei din următoarele situații:
- 1) EFP a depistat includerea unui contract de credit neeligibil;
 - 2) contractul de credit inclus a fost rezoluționat.
- 30.**În cazul în care ulterior includerii în Programul „373”, se constată că creditul nu este eligibil ca urmare a circumstanțelor care nu se află sub controlul EFP, iar EFP nu ar fi putut să știe despre acestea în momentul includerii în Programul „373”, EFP:
- 1) informează imediat beneficiarul și ODA după ce a luat cunoștință cu circumstanțe apărute, și întreprinde acțiunile necesare de recuperare a creditului cu solicitarea de la beneficiar a valorii compensării primite ilegal; *sau*
 - 2) nu ia măsuri de recuperare a creditului. În acest caz, creditul este exclus din Program, iar valoarea dobânzii compensate ilegal este rambursată de către EFP.
- 31.**Excluderea unui contract de credit nu afectează valabilitatea contractului de credit sau obligația de restituire a mijloacelor financiare obținute de beneficiar în temeiul contractului de credit. În astfel de caz, cu acordul beneficiarului, EFP este în drept să aplice condiții în conformitate cu politicile sale interne, diferite de cele stabilite în cadrul Programului „373” sau, în cazul dezacordului beneficiarului, să declare scadența anticipată a creditului. În aceste cazuri beneficiarul își pierde dreptul de a beneficia de compensare și este obligat, în termen de 30 de zile, să returneze către ODA ajutorul primit contrar prevederilor Programului „373”, precum și să asigure în mod independent și integral plata dobânzii calculată în baza ratei contractuale a dobânzii determinate prin contractul de credit, iar EFP este obligată să restituie, în termen de 30 de zile, către ODA valoarea resurselor financiare primite în cazul în care ODA a constatat că EFP a furnizat informații false și/sau neverificate, de care EFP a dispus la data depunerii cererii de credit, în urma cărora beneficiarul sau creditul investițional nu corespund criteriilor de eligibilitate¹¹.
- 32.**Prin intermediul Formularului general de notificare a ajutorului de stat (pct. 27), ODA a estimat că valoarea totală prognozată a compensațiilor constituie 404081 mii lei.
- 33.**Astfel, intensitatea maximă a măsurii de sprijin a Programului „373” nu poate depăși 35,8%. O estimare a graficului de rambursare a unui credit, reieșind din expunerea maximă este prezentat în Diagrama 1.

¹⁰ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 12, pct. 52

¹¹ Manual operațional Programul de stimulare a investițiilor „373”, pag. 13, pct. 56-60

Diagrama 1 Estimare grafic de rambursare a unui credit

Sursă: pct. 29 al Formularului general de notificare a ajutorului de stat

34.Termenul de implementare a Programului „373” este perioada 01.08.2024 – 31.12.2031, care potrivit pct. 60 din Programul „373” ar putea fi prelungit în funcție de rezultate și relevanța acestuia. Furnizorul a explicat că este un termen optim pentru formarea portofoliului de credite. Perioada de 7 ani a creditului investițional permite unui IMM să obțină un randament adecvat al investiției și să atingă rentabilitatea dorită¹².

Reguli privind cumulusul

35.Potrivit pct. 22 al Programului „373”, valoarea cumulativă a compensațiilor alocate pentru un beneficiar nu poate fi cumulată cu niciun ajutor de stat, nici cu alte finanțări care vizează aceleași costuri eligibile dacă un asemenea cumul depășește intensitatea ajutorului de stat prevăzută de actele normative adoptate de Consiliul Concurenței.

Monitorizarea

36.Potrivit pct. 42 al Programului „373” pe întreaga perioadă a contractului de credit acordat beneficiarului, EFP este obligată să monitorizeze utilizarea conform destinației a mijloacelor financiare acordate, precum și respectarea de către beneficiar a criteriilor de eligibilitate.

37.Monitorizarea se efectuează de către EFP în conformitate cu procedurile și reglementările sale interne. Monitorizarea este efectuată cel puțin anual, cu raportarea către ODA a rezultatelor monitorizării, în condițiile stabilite prin contractul de colaborare. ODA, în temeiul pct. 43, poate solicita rapoarte și/sau documente de la EFP, dar are și dreptul de a efectua și vizite de documentare la sediul EFP.

38.Potrivit pct. 44 pentru asigurarea unei abordări cuprinzătoare și echitabile în cadrul procesului de monitorizare, inclusiv a respectării principiilor diversității și egalității, în conformitate cu prevederile manualului operațional, ODA solicită de

¹² pct. 32 al Formularului general de notificare a ajutorului de stat

la EFP indicatori care reflectă respectarea legislației de mediu, implicarea întreprinderilor administrate de femei, de tineri antreprenori, a persoanelor cu nevoi speciale și a întreprinderilor sociale.

39. Programul „373” stabilește în pct. 6 că, pornind de la mijloacele financiare planificate pentru implementare, după 24 de luni de la lansarea, este prognozată atingerea următorilor indicatori:

1) *indicatori de produs:*

a) cel puțin 5 000 de reprezentanți ai mediului de afaceri familiarizați cu privire la condițiile prezentului Program;

b) cel puțin 1 000 de credite investiționale acordate;

c) 4 miliarde de lei credite investiționale acordate;

2) *indicatori de rezultat:*

a) cel puțin 60% din beneficiarii prezentului Program au înregistrat o creștere a performanței financiare;

b) cel puțin 60% din beneficiarii prezentului Program au înregistrat o creștere a productivității;

c) valoarea vânzărilor realizate de IMM-urile beneficiare a crescut cu cel puțin 30%;

d) ponderea costului vânzărilor în total venituri din vânzări ale IMM-urilor beneficiare s-a redus cu 5%;

e) numărul și valoarea totală a creditelor acordate IMM-urilor a crescut cu cel puțin 10%.

IV. EVALUAREA MĂSURILOR DE SPRIJIN PRIN PRISMA EXISTENȚEI AJUTORULUI DE STAT

40. Conform art. 3 al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, ajutorul de stat este o măsură de sprijin care întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) este acordată de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă;

b) conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață;

c) este acordată în mod selectiv;

d) denaturează sau riscă să denatureze concurența.

a) este acordată de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă

41. Acordarea unui avantaj direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat și imputabilitatea unei astfel de măsuri în sarcina statului sunt două condiții separate și cumulative pentru existența ajutorului de stat¹³.

¹³ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 9, pct. 38; Hotărârea Curții de Justiție, Cauza C482/99 Franța/Comisia (Stardust), pct. 24; Hotărârea Tribunalului, Cauza T-351/02 Deutsche Bahn AG/Comisia, pct. 103

➤ *Imputabilitatea statului*

42. În cazul în care o autoritate publică acordă un avantaj unui beneficiar, măsura este prin definiție imputabilă statului, chiar dacă autoritatea în cauză beneficiază de autonomie juridică față de alte autorități publice. Același lucru este valabil și în cazul în care o autoritate publică desemnează un organism privat sau public pentru administrarea unei măsuri care conferă un avantaj¹⁴.
43. Având în vedere că sunt stabilite caracteristicile concrete ale măsurii de sprijin notificate în temeiul art. 9 alin. (4) al Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii și pct. 2 al Hotărârii de Guvern nr. 351/2023 și pct. 9-10 din Regulamentul cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei, aprobat prin Hotărârea de Guvern 94/2023, iar ODA prin intermediul FACEM este furnizorul măsurii de sprijin examinate, se constată îndeplinirea condiției de imputabilitate a statului.

➤ *Transferul de resurse de stat sau ale unității administrativ-teritoriale*

44. Potrivit art. 3 al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, transferul resurselor unităților administrativ-teritoriale poate lua mai multe forme prevăzute la art. 6.
45. Măsura de sprijin notificată care constă în acordarea de mijloace financiare pentru compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale prin intermediul FACEM, antrenează un transfer de resurse de stat atrase de ODA în temeiul pct. 41 al Regulamentului cu privire la activitatea FACEM, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 94/2023.
46. Astfel, se constată că măsura de sprijin notificată reprezintă un transfer de resurse de stat. Luând în considerare îndeplinirea cumulativă a condițiilor menționate mai sus, se constată că această măsură *este acordată din resursele de stat sau ale unității administrativ-teritoriale*.

b) conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață

47. Un avantaj economic este orice beneficiu economic pe care întreprinderea nu l-ar fi putut obține în condiții normale de piață, și anume în absența intervenției statului.¹⁵ Doar efectul măsurii asupra întreprinderilor este relevant, iar nu cauza sau obiectivul intervenției statului. Ori de câte ori situația financiară a unei întreprinderi este îmbunătățită ca rezultat al intervenției statului în condiții care diferă de condițiile normale de piață, există un avantaj.¹⁶
48. Măsura de sprijin oferă IMM-urilor posibilitatea obținerii unor credite în condiții avantajoase pentru investițiile eligibile: rată a dobânzii scăzută care conferă un avantaj comparativ semnificativ și sustenabil față de alte produse de creditare

¹⁴ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 9, pct. 39

¹⁵ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 15, pct. 66

¹⁶ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 15, pct. 67

oferite de bănci, în special pe termen lung, și anume – caracterul fix al dobânzii, perioada de grație de 3 ani, lipsa unor comisioane bancare.

49. În aceste condiții *se consideră întrunită condiția de acordare a unui avantaj economic care nu ar fi fost posibil în condițiile normale de piață.*

c) este acordată în mod selectiv

50. Nu toate măsurile care favorizează operatorii economici se încadrează în noțiunea de ajutor, ci numai cele care acordă un avantaj în mod selectiv anumitor întreprinderi sau categorii de întreprinderi sau anumitor sectoare economice¹⁷. Selectarea de jure rezultă direct din criteriile legale pentru acordarea unei măsuri care este rezervată în mod oficial doar anumitor întreprinderi¹⁸.

51. Potrivit Hotărârii de Guvern nr. 351/2023 la Programul „373”, se adresează doar IMM-urilor, care potrivit pct. 15 întrunesc cumulativ criteriile și condițiile pentru a putea să beneficieze de un credit investițional, inclusiv pentru domeniile de activitate care sunt excluse.

52. Luând în considerare cele analizate mai sus, se constată că măsura de sprijin în condițiile de reglementare actuale oferă un avantaj selectiv și deci, *se constată întrunirea condiției de selectivitate a măsura de sprijin notificată.*

d) denaturează sau riscă să denatureze concurența

53. Pentru a se considera că ajutorul denaturează concurența, în mod normal, este suficient ca ajutorul să ofere beneficiarului un avantaj la favorizarea în acordarea de mijloace financiare.

54. Având în vedere că anterior a fost constatată întrunirea condiției cu privire la existența avantajului economic pentru beneficiarii schemei, se constată întrunirea și ultimei condiții.

55. Ca urmare a celor analizate, cu referire la măsura de sprijin, se consideră întrunite toate condițiile de determinare a unui ajutor de stat prevăzute de art. 3 al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

V. EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII AJUTORULUI DE STAT

56. Potrivit art. 339 alin. (1) al Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, ajutoarele de stat acordate de Uniune ori de Republica Moldova ori prin resursele uneia dintre părți, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi, sau a producției de anumite mărfuri și servicii și care afectează schimburile comerciale între părți sunt incompatibile.

57. Conform art. 340 alin. (1) al Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, ajutoarele de stat se evaluează pe baza criteriilor care decurg

¹⁷ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 27, pct. 117

¹⁸ Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din TFUE, pag. 27, pct. 121

din aplicarea normelor în materie de concurență aplicabile în UE, în special a articolului 107 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și a instrumentelor de interpretare adoptate de instituțiile UE, inclusiv jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

- 58.** Concomitent, art. 5, alin. (1) al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat stabilește categoriile de ajutoare de stat care pot fi considerate compatibile.
- 59.** ODA a notificat că ajutorul se acordă pentru întreprinderile mici și mijlocii. Astfel, urmează să fie examinată schema de ajutor de stat în temeiul prevederilor Regulamentului privind ajutorul de stat acordat întreprinderilor mici și mijlocii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.10/2013, cu luarea în considerare a prevederilor privind finanțările de risc din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (în continuare GBER) și a Comunicării Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C 508/01).
- 60.** Potrivit pct. 5 din Regulamentul privind ajutorul de stat acordat întreprinderilor mici și mijlocii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.10/2013, *ajutorul de stat se acordă IMM-urilor pentru realizarea unor obiective de interes public bine definit. Mărimea ajutoarelor de stat se stabilește de furnizori și/sau inițiatori, în mod proporțional cu riscurile disfuncționalității pieței sau cu dificultățile care trebuie depășite de IMM-uri. Pentru obținerea ajutorului de stat, IMM-urile trebuie să prezinte furnizorului un plan de afaceri și alte documente justificative în care sunt planificate cheltuielile care vor fi suportate.*
- 61.** ODA a informat că, Programul „373” urmărește să soluționeze o serie de probleme cu care se confruntă IMM-urile din Republica Moldova, printre care se numără:
- Apetitul limitat la investiții (cererea de capital). În absența investițiilor suficiente, afacerile se confruntă cu dificultăți în a se dezvolta, ceea ce poate duce la stagnare economică și la pierderea oportunităților de afaceri, inclusiv folosirea unui moment unic de conjunctură regională și procesul de pre-aderare la UE.
 - Riscul ridicat al investițiilor în afaceri inovatoare, ceea ce descurajează băncile și investitorii să finanțeze astfel de proiecte.
 - Nivelul incipient de dezvoltare a unei culturi de inovare și antreprenoriat în Moldova ce rezultă din competitivitatea redusă a produselor și serviciilor autohtone pe piața internațională¹⁹.
- 62.** Conform pct. 15 al Regulamentului privind ajutorul de stat acordat întreprinderilor mici și mijlocii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.10/2013: pentru promovarea investițiilor în IMM-uri cu ritm de

¹⁹ Formularul general de notificare a ajutorului de stat, pct. 2

creștere ridicat, care nu au acces suficient la piețele de capital, sunt admise ajutoare de stat pentru fonduri de investiții sau companii investiționale și **IMM-uri în care s-a investit**. Totodată, în temeiul pct. 16, criteriile de compatibilitate a măsurilor de ajutor de stat acordate IMM-urilor prin fonduri de investiții sau companii investiționale sunt:

- a) nivelul maxim al tranșelor de investiții nu trebuie să depășească 3 milioane lei pentru IMM-ul beneficiar de ajutor, pentru fiecare perioadă de 12 luni;
- b) măsura de ajutor trebuie să fie limitată la furnizarea de finanțare pentru faza inițială, faza de pornire și faza de extindere;
- c) participarea obligatorie a investitorilor privați, cel puțin 30% din finanțare;
- d) orientarea spre obținere de profit a deciziilor de investiții;
- e) gestionarea pe baze comerciale.

63.Reieșind din informațiile cu privire la modul de acordare a măsurii de ajutor de stat în cadrul Programului „373”, primul criteriu nu se îndeplinește, întrucât nu sunt prevăzute tranșe pentru investiții, măsura constând în acordarea de credite, care sunt eliberate în totalitate beneficiarului – IMM.

64.Astfel, potrivit pct. 25 al Regulamentului menționat anterior, măsura de ajutor de stat acordat IMM-urilor care nu satisfac criteriile de compatibilitate prevăzute de prezentul Regulament, se evaluează în conformitate cu prevederile Secțiunii 11 din Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 1/2013, care, la pct. 55 prevede că, în cazul în care furnizorul și/sau inițiatorul ajutorului de stat intenționează să acorde un ajutor de stat ce nu corespunde sau depășește criteriilor de evaluare prevăzute (intensitate mai mare, valoarea mai mare decât limitele stabilite etc.) în actele normative pe categorii de ajutor de stat sau în cazul când lipsesc astfel de criterii, evaluarea compatibilității cu mediul concurențial normal se face prin *analiza comparativă*,

65.Potrivit pct. 56 din Regulamentul menționat evaluarea compatibilității ajutorului de stat prin analiza comparativă a efectelor negative asupra concurenței și efectelor pozitive ale ajutorului de stat, pornește de la contribuția acestuia la îndeplinirea unor obiective bine stabilite de interes public. La compararea acestor efecte se ține seama de impactul ajutorului asupra bunăstării sociale. În acest scop, este necesar de răspuns la următoarele întrebări:

- 1) Prin măsura de ajutor se urmărește un obiectiv de interes public bine definit?
- 2) Ajutorul este bine structurat în așa fel încât să contribuie la îndeplinirea obiectivului de interes public, prin urmare, ajutorul propus vizează disfuncționalitatea pieței sau alte obiective?
 - a)Ajutorul este un instrument de politică adecvat pentru îndeplinirea obiectivului de politică avut în vedere?
 - b)Există un efect de stimulare, și anume ca urmare a ajutorului de stat primit,beneficiarul își schimbă comportamentul?

c) Măsura de ajutor este proporțională cu problema vizată, și anume nu se poate obține aceeași modificare de comportament cu un ajutor mai mic?

3) Denaturările concurenței sunt limitate astfel încât bilanțul general să fie pozitiv?

Măsura de ajutor urmărește un obiectiv de interes public

66. IMM-urile în Republica Moldova se confruntă cu acces limitat la finanțare, ceea ce se răsfrânge asupra creșterii și extinderii afacerilor care necesită investiții. ODA a precizat că, problema accesului limitat la finanțare rezidă în următoarele:

- Numărul limitat de companii cu acces la credite – eficiența economică redusă a IMM-urilor (ROA, ROE), rata mare a întreprinderilor cu pierderi financiare, volatilitatea mare a pierderilor financiare înregistrate, abilități limitate de management financiar și planificare a business-ului, determină înregistrarea unei rate mari a refuzurilor pentru creditare în Republica Moldova.
- Solicitățile mari de acoperire cu gaj – solicitarea de gaj real sau alte garanții (colateral), rămâne a fi un impediment major în calea accesului la creditare. Conform sondajului Băncii Mondiale, solicitările de colateral din partea instituțiilor financiare variază între 135%-160% din valoarea creditului (reieșind din valoarea de gaj acceptată de creditor).
- Ratele dobânzilor solicitate de către mediul bancar și nebancar sunt încă prea mari – capacitatea de plată redusă a IMM-urilor, ca efect a deficiențelor economice ale întreprinderilor, rata creditelor neperformante mare, determină stabilirea unei marje bancare mai mari, în vederea acoperirii riscurilor asociate creditării.
- Creșterea costurilor creditelor pe termen mediu și lung ca efect al lipsei resurselor de finanțare a creditelor (depozite) pe aceleași termene – principala sursă de finanțare a creditelor sunt depozitele bancare. Conform informațiilor BNM, majoritatea depozitelor sunt atrase pe o perioadă de până la 12 luni. Pe de altă parte, pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare/investiționale sunt necesare resurse pe termen mediu și lung. Astfel, majoritatea resurselor atrase pe termen scurt (depozite) sunt utilizate pentru finanțarea creditelor de la 1 la 5 ani. Aceste disproporționalități sunt mai puțin riscante în perioadele cu stabilitate economică și politică, deoarece depozitele bancare se mențin în sistemul bancar și pot finanța continuu resursele. Pentru acoperirea acestor disproporționalități, pentru a genera resurse financiare suficiente pentru onorarea datoriilor pe depozitele pe termen scurt, băncile majorează costul resurselor creditare.²⁰

67. Strategia națională de dezvoltare economică 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 393/2024 precizează mai mult: „în pofida diminuării dobânzilor la credite pe parcursul anului 2023, marja bancară la operațiunile în moneda națională s-a majorat constant de la 0,7 p.p. până la 6,1 p.p., iar la operațiunile în valută de la 2,7 p.p. până la 4,6 p.p. Această situație reflectă, pe de o parte, un

²⁰ Formularul general de notificare a ajutorului de stat, pct. 24

grad înalt de lichiditate în sistemul bancar, iar, pe de altă parte, riscuri pronunțate privind creditarea, determinate de conjunctura economică complicată²¹.”

68. Astfel, *Crearea unui mediu favorabil pentru antreprenoriat și investiții și pregătirea economiei pentru aderarea la Uniunea Europeană* este obiectivul nr. 1 din Strategia națională de dezvoltare economică 2030, iar *sporirea accesului la finanțare oferind antreprenorilor mai multe opțiuni de finanțare, inclusiv programe de împrumuturi cu dobânzi preferențiale și susținerea dezvoltării capitalului de risc* este un obiectiv specific al Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023 – 2027, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 653/2023.

69. Direcționarea realizării acestor obiective prin finanțări către IMM-uri este **necesară** pentru susținerea dezvoltării economice naționale, întrucât peste 98% din numărul de întreprinderi înregistrate în anul 2020 în Republica Moldova constituiau IMM-uri, din care, partea preponderentă reprezintă întreprinderile micro (85% din totalul de întreprinderi).²²

Măsura de ajutor contribuie la îndeplinirea obiectivului de interes public

- Caracterul adecvat al măsurii de ajutor

70. Pentru a înlătura disfuncționalitatea identificată a pieței sau un alt obstacol relevant și a contribui la realizarea obiectivelor în materie de politică pe care le vizează măsura de finanțare de risc propusă trebuie să fie un instrument adecvat. Alegerea formei specifice a măsurii de finanțare de risc trebuie să fie justificată în mod corespunzător în baza elementelor de probă prezentate în evaluare ex-ante²³.

71. Programul „373” este funcțional ca schemă de minimis și a fost apreciat că, aceste instrument creează un cadru financiar predictibil pe termen mediu, necesar, în special, pentru atenuarea șocurilor de pe piața financiară din 2022²⁴.

72. Pentru a evalua caracterul adecvat al măsurii de ajutor de finanțare de risc se vor lua în considerare dacă: măsura antrenează participarea investițiilor private și cuantumul acestora, modul de partajare a riscurilor și randamentele între investitorii publici și cei privați, modul de mobilizare a investițiilor private, natura stimulentele, condițiile coninvestiției private și publice, în cazul instrumentelor de datorie, dacă intermediarul financiar transferă avantajul pe care îl primește din partea statului către întreprinderile care sunt beneficiarii finali, iar strategia de investiții a intermediarului financiar este în concordanță cu obiectivele măsurii²⁵.

73. Respectiv, în ceea ce privește Programul „373”, se constată că acesta antrenează investiții private ale EFP-urilor, bănci care acordă credite IMM-urilor. Returnarea

²¹ Strategia națională de dezvoltare economică 2023, pag. 23, pct. 84-86

²² Analiza impactului la Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (crearea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei)

²³ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pct. 92

²⁴ Strategia națională de dezvoltare economică 2023, pag. 24, pct. 89

²⁵ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pag. 22-24

creditelor de către IMM-uri sunt garantate prin aplicarea de către bănci a mecanismelor de reglementare ale activității bancare potrivit Legii nr. 202/2017 privind activitatea băncilor cu referire la cerințele prudențiale impuse acestora.

74. Se constată că, reieșind din calculele prezentate de ODA cu referire la expunerea maximă, intensitatea ajutorului acordat IMM este de aproximativ 36%. Pe de altă parte, efectul politicii monetare ale BNM a dus la o variație a ratei de bază de circa +/- 57% pentru perioada supusă examinării, determinată de șocurile economice din a.2015 și din a.2020, a fost ales un mecanism de compensare în baza ratei dobânzii medii ponderale a dobânzilor la depozitele noi, care sunt revizuite și publicate de ODA ca rate de referință odată la 3 luni. Simulările efectuate pentru perioade retroactive de formare a ratei dobânzii la produsele FACEM (credite în monedă națională sau valută), denotă că rata dobânzilor ar fi mai mică cu circa 11%-50%, iar în rezultat și costurile IMM-urilor aferente creditelor s-ar reduce cu peste 30% comparativ cu costurile actuale²⁶.

75. Ținând cont de cele menționate, se consideră că măsura de ajutor este adecvată pentru disfuncționalitățile de piață identificate.

- *Efectul stimulativ*

76. Pentru a fi compatibile, ajutoarele pentru finanțare de risc trebuie să stimuleze beneficiarul să își modifice comportamentul prin efectuarea unor activități pe care nu le-ar desfășura în lipsa ajutorului sau pe care le-ar desfășura în lipsa ajutorului sau pe care le-ar desfășura într-un mod mai limitat din cauza existenței unei disfuncționalități a pieței. La nivelul întreprinderilor eligibile, există un efect stimulativ dacă ajutorul permite beneficiarului final să atragă finanțare care, în caz contra, nu ar fi fost disponibilă în aceleași condiții în ceea ce privește forma, cuantumul sau termenele²⁷.

77. Astfel, IMM-urile obțin finanțare în condiții la rată fixă preferențială pe termen lung pentru proiectele investiționale preconizate.

78. Luând în considerare cele specificate, se consideră că, măsura de ajutor poate avea un efect stimulativ pentru beneficiari.

- *Proportionalitatea*

79. Ajutorul trebuie să fie conceput în mod eficient din punct de vedere al costurilor, în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare. Prin urmare, pentru ca o măsură de ajutor pentru finanțare de risc să fie considerată proporțională, ajutorul trebuie să se limiteze la minimumul strict necesar pentru a atrage finanțare de pe piață în scopul de a înlătura disfuncționalitățile pieței sau un alt obstacol relevant, fără a genera avantaje necuvenite. La nivelul beneficiarilor finali, se consideră că ajutorul pentru finanțare de risc este proporțional cu amploarea deficitului de finanțare cuantificat în evaluarea ex-ante. La nivelul investitorilor, ajutorul

²⁶ Analiza impactului la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (crearea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei)

²⁷ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pct. 44

trebuie să se limiteze la minimumul necesar pentru a atrage capital privat în scopul de a obține efectul minim de levier al resurselor private și de a înlătura deficiența pieței sau un alt obstacol relevant. Vor fi analizate condiții privind instrumentele financiare, rata echitabilă de rentabilitate, selectarea și remunerarea intermediarilor financiari²⁸.

80. Condițiile privind instrumentele financiare țin de strategiile de investiții solide din punct de vedere comercial și a unui plan de afaceri viabil care să justifice cuantumul finanțării de risc care urmează a fi furnizată²⁹.

81. Aceste elemente se găsesc în condițiile Programului „373” întrucât EFP-urile vor credita beneficiari IMM, care îndeplinesc criteriile și condițiile cumulative prevăzute de pct. 15 al Programului „373”, printre care deținerea unui plan de afaceri și/sau proiecții financiare care să demonstreze fezabilitatea și impactul potențial al proiectului investițional, confirmate de către EFP.

82. Pe de altă parte, EFP în temeiul pct. 36 al Programului „373” analizează creditul în conformitate cu politicile și reglementările interne. Totodată, măsura de ajutor prevede reguli clare cu privire la cumulul ajutoarelor.

83. Reieșind din cele menționate, se consideră că măsura de ajutor este proporțională cu disfuncționalitățile de piață identificate.

- ***Denaturările concurenței sunt limitate, astfel încât bilanțul general să fie pozitiv***

84. Este necesar ca să se definească și să se identifice indicatori de performanță relevanți pe baza rezultatelor evaluării ex-ante, astfel încât să poată fi măsurate efectele preconizate ale ajutorului în raport cu obiectivele urmărite³⁰. Astfel, pct. 6 al Programului „373” prevede indicatorii de produs și de rezultat care au fost expuși anterior la pct. 39.

85. De asemenea, ODA a menționat că, indicatorii raportați lunar către ODA de către EFP-uri includ inclusiv: utilizarea creditului conform destinației; scopul proiectului investițional; termenul de implementare a proiectului investițional conform planului de afaceri; termenul efectiv de implementare a proiectului investițional; număr de locuri de muncă noi create de către debitor conform planului de afaceri; număr de locuri noi de muncă create efectiv; respectarea cerințelor de mediu; corespundere cerințe beneficiarii efectivi. Indicatorii raportați de EFP sunt colectați de EFP de la Beneficiari și din datele proprii care sunt colectate și prelucrate, în conformitate cu cadrul legal și normativ al BNM³¹.

²⁸ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pag. 27-28

²⁹ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pct. 135

³⁰ Comunicarea Comisiei Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc (2021/C508/01), pct. 164

³¹ pct. 9 al Formularului general de notificare a ajutorului de stat

86. Se poate considera că indicatorii stabiliți sunt conformi cu disfuncționalitățile de piață identificate astfel se poate estima că, ajutorul acordat poate să producă efecte pozitive.
87. Cu referire la efectele negative la nivelul beneficiarilor se poate considera că efectele pozitive depășesc cele negative. Acest fapt a fost argumentat de către furnizor în sinteza obiecțiilor la proiectul hotărârii de Guvern de modificare a Programului „373” că, acordarea dreptului de a fi EFP băncilor și nu altor organizații de creditare nebancaară a fost luat din considerente să nu fie pusă o presiune prea mare asupra bugetului, întrucât a fost estimată o rată medie a dobânzilor aplicate de acestea mai mare decât cea percepută de bănci.³²
88. Concentrarea resurselor bugetare ar putea asigura finanțare pentru mai multe IMM-uri eligibile.
89. Ca rezultat, în urma evaluării măsurii de ajutor notificate, în temeiul Programului de stimulare a investițiilor „373”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 351/2023 cu referire la compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale oferite de către bănci pentru întreprinderi mici și mijocii prin prisma prevederilor Regulamentului privind ajutorul de stat acordat întreprinderilor mici și mijlocii, precum și Regulamentului privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat, s-a constatat că acestea pot fi considerate compatibile cu un mediu concurențial normal.
90. Ca urmare a celor menționate, cu referire la pct. 57 din Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat, acest tip de ajutor de stat poate fi autorizat de către Consiliul Concurenței.
91. Valoarea ajutorului de stat acordat de facto, prin intermediul prezentei scheme, va fi stabilită în urma raportării, în modul prevăzut de art. 19 alin. (3) a Legii cu privire la ajutorul de stat.

VI. EXPERIENȚA EUROPEANĂ

92. Datorită sprijinului acordat IMM-urilor în cadrul programelor de finanțare ale UE, a cărui valoare se preconizează că va depăși 200 de miliarde EURO până în a.2027, IMM-urile au acces la o gamă largă de tipuri de sprijin financiar. Statele membre pot juca un rol esențial prin alocarea de resurse suplimentare către InvestEU din Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) sau din bugetele naționale, precum și pentru a utiliza posibilitățile de transfer existente în cadrul fondurilor cu gestiune partajată pentru a stimula investițiile în țara lor.

³² <https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/nu-1093-mded-2024.pdf>, pag. 14

Reieșind din constatările de fapt și de drept expuse mai sus, în temeiul art. 41 alin. (1) lit. p) din Legea concurenței nr. 183/2012 și art. 10 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, Plenul Consiliului Concurenței

DECIDE:

1. A constata că măsura de sprijin notificată de către I.P. „Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului” în temeiul Programului de stimulare a investițiilor „373”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 351/2023 cu referire la compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale oferite de către bănci, constituie ajutor de stat în sensul art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat nr. 139/2012.
2. A autoriza ajutorul de stat acordat în temeiul Programului de stimulare a investițiilor „373”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 351/2023 cu referire la compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale oferite de către bănci.
3. I.P. „Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului” va raporta anual Consiliului Concurenței ajutorul de stat acordat, în vederea actualizării și completării Registrului ajutorului de stat.
4. Decizia intră în vigoare la data adoptării și va fi adusă la cunoștința I.P. „Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului”.
5. Prezenta decizie poate fi contestată, în termen de 30 de zile calendaristice de la primirea acesteia de către părți, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, specializat în materie de contencios administrativ (mun. Chișinău, str. Kiev, nr. 3).
6. Partea dispozitivă a deciziei va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Alexei GHERȚESCU
Președinte